

Nouvas Poesias

Autor(en): **Cloetta, G. G.**

Objektyp: **Article**

Zeitschrift: **Annalas da la Societad Retorumantscha**

Band (Jahr): **70 (1957)**

PDF erstellt am: **11.09.2024**

Persistenter Link: <https://doi.org/10.5169/seals-223018>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Inhalten der Zeitschriften. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern.

Die auf der Plattform e-periodica veröffentlichten Dokumente stehen für nicht-kommerzielle Zwecke in Lehre und Forschung sowie für die private Nutzung frei zur Verfügung. Einzelne Dateien oder Ausdrucke aus diesem Angebot können zusammen mit diesen Nutzungsbedingungen und den korrekten Herkunftsbezeichnungen weitergegeben werden.

Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. Die systematische Speicherung von Teilen des elektronischen Angebots auf anderen Servern bedarf ebenfalls des schriftlichen Einverständnisses der Rechteinhaber.

Haftungsausschluss

Alle Angaben erfolgen ohne Gewähr für Vollständigkeit oder Richtigkeit. Es wird keine Haftung übernommen für Schäden durch die Verwendung von Informationen aus diesem Online-Angebot oder durch das Fehlen von Informationen. Dies gilt auch für Inhalte Dritter, die über dieses Angebot zugänglich sind.

Nouvas Poesias

da

G. G. Cloetta

La chesetta

Quella prüveda chesetta
sto circundeda dal verd
cun sia chera stüvetta,
chi taunt plaschair m'ho offert.

Pled amuraivel dla mamma
impla aunch' hoz l'ambaint,
e dals infaunts la güvlanda
m'vain aunch'adün'ad immaint.

O, l'algordanza nu dorma
sur dad oget uschè cher:
cler chi arsainta mi'orma,
fö chi nu voul pü stüzzer!

Il vegl salüd da mia mamma

Tü cher salüd da mia mamma,
ve pür e'm tegna darcho chod!
Ve no e stüzza quella flamma
chi ard'in me ed arda tuot.

«Adieu, sto bain e Dieu t' perchüra!»
m'eir'ün cuffort, ch'ün nu po crair,
am eira garanzia sgüra
dad ün ventur prüvo revair.

Cun quaist salüd da veglia taimpra
hoz a bun'ura sun sdasdo,
e mia mamm'eira preschainta
e'm ho danouvmaing salüdo.

Quaunt furtüno sun, cha el düra
l'algor dals temps beos d'infraunt!
«Adieu, sto bain e Dieu t' perchüra!»
am guid' e'm chür' eir inavaunt.

Chastè Purgünne

Purgünne, tü veider chastè
 dals temps da terrur e rapina,
 sün tia ariusa collina,
 cha'l chamez sfracha e sdrappa,
 hoz sun chafuol suot la crappa
 tias sgrischaivlas praschuns,
 svanieus sun brigants e sgraflunzs.

Mo quell'infama legenda
 nouda eterna, tremenda
 sur quella ariusa otezza,
 tschauntscha d'invöl e rozzezza,
 da tiranni'ed oppressiun.

Mo ella quint'eir qualchosa dabun,
 co cha il pövel oppress
 as deliberet sves
 dal greiv giuv e sa chargia,
 per fer alur megladra guardgia
 sur dal trafic dla streda
 chi maina tres la valleda.

Pür quinta, d'inviern e da sted,
 tia chanzun d'liberted,
 Purgünne, tü veider chastè!

Bravuogn

Suainter Hannah Koechlin, Basilea

Co am eau te Bravuogn, prüvo cumün!
 In te giodet eau dis d'algrezcha püra;
 aunch'hoz adüna gir tres ta cutüra
 e vez glüschir tieus munts in saira d'gün.

Immez las chesas, grischas d'lur eted,
 la veglia Tuor salüda vers las spuondas,
 e l'Alvra bütta a mieus peis las uondas,
 scu salüdand cun amiaivel pled.

Scu ela d'aivla doza l'El' il cho,
 sieu bratsch duzo sgrischusamaing imnatscha
 da't schlavazzer in gripp' e naiv e glatscha,
 be il chamuotsch vo sgür cò sü e giò.

E vainst tü eir, eau't schmach scu ün fastü
 in mia bratscha, dad atschel armeda,
 da me niaunch'orma nu vain schinageda,
 be üna foss'at dun, schapür voust tü.

Mo tieu dispet nu't güd'üinguott', amih,
 già sgrizch'il pè güvland sün ta curuna
 e ma manera s-charpa ta testuna,
 cur cha'l sulagl vo sü, al fer dal di.

Tü cher Ovel da Tuors, o quaunt suvenz
d'he eau chanto cuntaint'a tia riva,
e tias uondas mnaivan ma missiva
al mer lontaun, ad oras ed als vents.

Crap da Bravuogn, tü spelm eret da Dieu,
suvenz guardaiv'eau giò i'l precipizi
e vzet la mort cugiò ed il schnuizi
cun buocha sfigüreda, ögl fuppo.

E tü, Val Tschitta, ma pü bella val,
cun tia preda verda e flurida,
m'schnuoglier in te, tgnand dretta reverida,
stuvet, tü nöbel s-chazi, tü cristal.

Schi, mieu dilet cumün, o co ch'eau t'am!
Ta melodi'in mi'uragli'ais stabla
e ta bellezza ais incumparabla,
nuet intuorn mieu cour ün dutsch liam.

Sögl patern

Tü sulam da mia brama,
 tü üertet e tü curtin,
 sonch ambiaint da mia mamma,
 o co t'am eu sainza fin!
 Qui'adüna ais da chà
 il plü char cha Dieu am dà.

Pür cha aua e lavinias
 lessan dacipar teis mür,
 cha fosedà e plaschantinas
 il sanctuari van desdrür:
 l'orma da quel char löet
 resta saimper suot quel tet.

E scha l'inimi arsainta
 mia chas'e meis üertet,
 cha da ma fadi'e stainta
 zuond inguotta nu vanzet,
 mi'amur pel lö tant char
 mâ nu po que stendschantar.

Cour' i'l muond in terra estra
 vez tuottüna be meis vih,
 sco sch'el füss davant ma fnestra.
 Ed urar sto minchadi:
 Segner char, meis sögl patern
 tegna in teis sgür guvern!

La guardgia svizzra

Suainter Georg Thürer

Ûn pövel fa la guetta,
 ün pövel ferm e bun,
 sa früd'amo perfetta
 il mal fadiv dischmetta
 cun zappa e spadun.

'na crusch ais sü drizzada
 chi da la bibla vain.
 Bler guerra ha güstada
 e miss sün Dieu la spada,
 sco sül standart vezzain.

Ûn cour ais nossa spranza,
 il cour dal muond alpin.
 Quadrupla ais sa stanza;
 cha salvans quaist'avdanza,
 que ais nos ot destin.

'na flamm'ais impizzada,
 teis fessel tain pinà,
 cha'l chod briné as slada,
 cha d'medem fö l'afnada
 'ns unescha saimpermâ.

Munts da la patria

Suainter Ernst Vogt

Munts da mia chara patria,
 ot làsü i'l cler ardent,
 gripp'e pizza indorada
 dal sulai, che muond stupend!
 Sco tessü da grischas nüvlas
 stais vus per l'eternità,
 voss'ardur sta sco curuna,
 protegind ma patria.

Giò la val sta 'na chasetta
 güst in fatsch'a la splendur,
 illa pasch da ma stüvetta
 croud'il glüsch dals munts sü sur.
 Ils guardand els claman, tiran
 our da pos e sön e not,
 e portà da la furtüna
 svoul güvland eu sü vers l'ot.

Schi, als munts da mia patria
 batt'incunter ferm meis cour,
 e meis ögl bavand s'inaivra
 da tant bel, ch'els spargian our.
 Munts dla patria, glüms celestas,
 sömme grandius, sublim,
 vossas sonchas flammass muossan
 vers il tschêl, il trun divin.

Chanzun dal liber paur

Que cha'ls babuns ans han laschè
 que ais nos agen bain,
 ils baps han l'ouvra cumanzà
 e nus cuntinuain.
 Bain ais el majer, il chompet,
 e bass be l'ambaint,
 mo els sun be da mai sulet,
 vegn liber our ed aint.

E sch'eir il fö desdrüa tuot,
 scha la lavina va,
 eu met 'na nouva là sül muot
 e ri dl'adversità.
 Perche be'ls mürs d'eiran passats,
 l'extern da l'ambaint,
 però il spiert dals antenats,
 si'orm'amo ais laint.

O Dieu, perchüra meis bargun
 in tuott'eternità,
 perchüra'l eir dal nosch dragun
 d'malign'iniquità!

Cher pajais da mia mamma

Imitaziun

Cher pajais da mia mamma
da dalöntschi a te m'impais,
sosas larmas, viva brama
m'tiran vers il cher pajais.

O quaunt dutschas algordanzas
am collian cul löet,
chi taunt bellas, nöblas spranzas
da furtün'in me svagliet.

Cher löet da giuventüna,
in virtüd ed onested
possast tü manair adüna
e giodair felicitèd,

Fin cha sün nos fuonz madüra
fain e frütta e fastü,
fin cha l'Alvra cuorr'e düra,
fin cha l'Ela sto cusü!

Increschantüm

Suainter Heinrich Leuthold

Cul vent charezzand d'prümavaira,
 cur l'alba pina seis or,
 qua vainst tü luottin in ma stüva,
 penetrast chafuol aint il cour,
 sco spiert be lamin tü t'approssmast,
 sco feda tü vainst nan ed aint,
 tü mal müravglius da meis anim,
 tü dutsch-amar sentimaint.

Fedam, tü inchantast mi'orma,
 la ninast cun dutschs inchants,
 sco üna veglichma legenda,
 sparida in temps lontans.
 Ma buna e veglia nonina
 darcho am vain ad immaint:
 O mal müravglius da meis anim,
 tü dutsch-amar sentimaint.

Retrats m'increseschan la vita
 chi m'implan da pain'e dalet,
 eu sömg da l'aual chi murmura,
 da gods e da pizz' e vadret,
 dad üna rösa sulvada
 a l'ur da meis god verdaint . . .
 O mal müravglius da meis anim,
 tü dutsch-amar sentimaint!

Chanzun populara

Suainter Reinhold Braun

Il mat chantet cun leger tun
 sü vers ün char fnestrin,
 e que d'vantet üna chanzun,
 ün chant uschè charin.

Passet ün giuven viandant,
 cuntaint be sco ün rai,
 e quel udit il leger chant
 ed il pigliet cun sai.

Ed in l'albiERG a seis amis
 avant el il chantet,
 e tuot, sco aint il paradis,
 sgundaiva cun dalet.

Ed in seis cour ün l'ha portà,
 quel chant da dutsch resvagl,
 e sün viadi l'ha chantà
 ün la daman mamvagl.

E tuot chi'l chanta inavant,
 davo l'avair udi,
 da bocc'a bocca va il chant
 e mâ nu ceda plü.

Sün meis munts

Chanzun dals gimnasts

La daman mamvagl cul tschêl amo staili
 am sdasdet d'ün chant uschè prüvâ,
 qua passet ün tröp chantand daspera vi,
 eu stet sü e get davant la chà.
 E qua gnivan in culuonna,
 chotschas albas e bindè,
 e lur chant strasunaiva sco chant d'fringuel
 tras la val chi glüschiv 'in ruschè:

Sün meis munts crescha l'alveterna,
 sün meis munts crescha eir l'amur,
 quella dà a ma val paterna
 pür la dretta, vaira flur.
 Sün meis munts avda la plü rara,
 ais da chà meis dutsch tesor:
 Eviva ma bella, eviva ma chara,
 eviva ma flur prediletta dal cor!

Ouravant ün mat lativ sco'l pin dal god,
chavels nairs glüschaints e l'ögl blauaint.
M'algordand, intant cha'l chant s'perdet bainbod,
temp da lönch passà am gnit immaint,
cha eir eu bindè portaiva
culs amis am allegrand,
e dandet eir meis cour det il tact lapro
tras la val chi glüschiva güvland:

Sün meis munts crescha l'alveterna,
sün meis munts crescha eir l'amur,
quella dà a ma val paterna
pür la dretta, vaira flur.
Sün meis munts avda la plü rara,
ais da chà meis dutsch tesor:
Eviva ma bella, eviva ma chara,
eviva ma flur prediletta dal cor!

Las stailas glüschan

S-chüra not, las stailas glüschan,
glüms dal tschêl al firmamaint,
da`miriadas ellas brüschan
e nu`s stüzzan ün mumaint.

Tü nu badast lur istorgia
e nu predschat lur glüschir,
memma cuort`ais ta memorgia
e perque nu poust chapir.

Tü be crajast, ch`ellas ardan
not per not sulet per te,
sch`ellas giò sün terra guardan,
scu per dir: «Ve sü tar me!»

Lur glüschir ais melodia,
ais imperscrutabel chaunt,
e cur tü da cò vest via,
ellas glüschan inavaunt.

Poesia

Sast tü, che chi ais poesia?
Ais 'na flur sün tia via,
ais 'na pitschna sulagliada
chi sclerischa tia strada,
ün sulet impissamaint
chi traficha teis immaint,
üna simpla melodia
chi clingia eir tras l'orma tia,
que ais 'na sbrinzla dad ün fö — —
sast tü l'origin, sast il lö?

A l'ur dal precipizi

Pür guarda giò illas chafuollezas,
quell'ouvra da temps ils pü remots,
cun lur misteris e secretezzas
chi taschan e tschauntschan e faun lur mots!

Las ovas as sforzan tres la chavorgia,
i's svolvan e moulan e maglian il crap
e filan adün' inavaunt lur istorgia,
ch'üngün nun inclegia niaunch'ün custab.

Tü pitschen crastiaun chi't struozchast per terra,
nun est tü damain dal pü pitschen guot?
Quel impissamaint, cha quell'ouvra rinserra
dal Tuotpussant, ais per te bger memm'ot.

Sench god

Sench god, tü perdütta da noss babuns
cha nus laschain als successuors!
Be cuort temp essans nus patrums,
nus pelegrens e transituors.

Bain bun, cha ün pü grand ans regna
e sa bachetta sur nus tegna,
usch'glö nos bel muond füss bainspert
ün vöd e sul e trist desert.

Tres vita e tres spranza

Que ais dalet da spassager
tres vita e tres spranza,
cur chi flurescha l'alosser
in tuotta abundanza,

cur tuot il muond ais in splendor
e tuot il god chantina,
l'ovel, il flüm ais chantadur,
ais s-chella e bronzina.

T'allegr'eir tü, mieu pover cour,
dla bella prümavaira
e bütta vi il battacour.
scha que eir voul gnir saira.

Ûn pêr epigrams

L'epigram ais ün bös-ch - per dir il vair nom -
chi ho la risch cusü e la tschima giòsom.

*

Il sen dl'epigram - che stizi ed art! -
nun ais aint il pled, el ais dadourvart.

*

Il liun so sbragir e'l fringuel so chanter,
minchün fo güst il viers ch'el so fer.

*

Il chaunt dal fringuel, dals sains il bim-bam,
il sbreg dal chaun ais eir - epigram!

*

Pü ot cu tuott'art e genialited
sto bain la bunted - e darcho la bunted.

*

Vardet nun ais que cha tü hest t'impisso,
mieu cher; quell'ais be tal Segner, nos Dieu.

*

Bainschi ais l'art ün champ suveraun,
ma el annöblischa, adoza l'umaun.

*

Ni ira ni tössi nun ho l'art geniela,
ell'ais olimpica, ais celestiela.

Ûn pêr sentenzchas rimedas

Vüda la glüsch in ta giuventüna,
voust avair cler in tia vegldüna.

*

Ûnguot nun ais as-cher, scha'l cour ais net,
taunt tschêl scu la terra nos Segner creet.

*

Cun ir a let dessast dir pudair:
Hoz d'he pudieu fer a qualchün plaschair.

*

Fo be minchadi dal bain unpôin,
schi vain que ün grand mantun a la fin.

*

T'impaisa pür, cha il scort ceda,
e ch'üna lungia dispütta reda.

*

Ûna bella pezza nun at dischonura,
bger dapü ün sdram u üna bella foura.

*

Que cha tü fest, fo inter e pulit,
mezza lavur nu vel'ün starnüd.

*

Stain pür tuots insembel, l'uniun fo la forza!
Disfer e desdrür nu vel'üna scorza.

*

Hoz stoust tü fer, pür t'impaisa tü,
damaun nun est forsa niauncha pü.

*

Curaschi guadagna, curaschi po perder,
d'ün cuolp ün bösch mê nu's po schmerdscher.

Chanzun dals nanins

Nus pövelet alleger,
 inguot nu'ns fa plü mal,
 co ester led, cordöli,
 invilgi'e schnöss banal.
 Nos agen mal ais leiv portà,
 chantain lapro nos faliolà!

Nus pövelet alleger,
 inguot nu'ns fa plü bain,
 co da güdar ad oters,
 ingio agüd nu vain.
 Alur cuntaint a chasa s'va,
 chantand lapro nos faliolà!

Nus pövelet alleger,
 da spass nus eschan bler
 e dain eir bunas lezchas,
 ma ün nu'ns sa incler.
 Nus bain riain, sch'eir mal que'ns fa,
 chantain lapro nos faliolà!

Il poet

Tü pover dschaniet, tü voust esser poet!
 E que cha tü scrivast, schi, pled per pled,
 inclegia minchün, e que be dalum.
 Uschè so scriver mincha cugliun!
 Impè cha'l lectur as stüdgi'our la creppa
 per trer il liun a la fin our dla tscheppa,
 schi mettast las frapas e'ls plets bain luvos,
 cha svelte tieus intents sun ingiuvinos.

Nu sest druver quelcha pled ordinari,
 ch'ün nun il chatt'in üngün dicziunari?
 Franzes u latin u grec eir dafatta?
 Que pür po condire indret la salata!

Alura: Pochs plets be! Ed oter zischt!
 Que pür tradisch'il poet ed artist!
 Tü nu stust vulair fer tuot sves la lavur,
 qualchosa po fer eir il prus lectur.

Per fer ün poem - pür chi pêr ün pò saimpel, -
 be piglia trais plets a bun stim, per exaimpel:

striögn - charpenna - inventer

e'ls metta insembel scu ün inter:

Striögn invento sün charpenna!

Qualchosa uschè nun ho scrit auncha penna!
 Lotiers poust tü ster be in chesa tia,
 nu manglast niaunch'ir in Australi'u Turchia.

Che grand perspectiva as evr'in vardet,
 scha guardast indret, per te, giuven poet!

Sulai

Chi naiva pür e sbischa,
 chi boff' e giaj' il vent,
 cha tuot il muond s'asgrischa,
 despera dal spavent!
 Scha be teis cour splendura,
 scha be teis cour ha glüm,
 cler t'ais il muond alura
 e clera la s-chürdüm.

Chi scruoschan dissonanzas
 e sbrajan lur accords,
 cha'l muond va our dlas anzas,
 our da tuots möds e sorts!
 Schi chanta l'orma tia
 e güvla eir teis cour,
 alur'ais armonia,
 ch'ingün nun at po tour.

Chi regna malvuglientscha!
 Chi s'oz' il malvuglü!
 Ch'inclet ed arcuntschentscha
 nun as cugnuoscha plü!
 Scha tia bocca crida
 ün pled d'conciliaziun,
 malascha ais svanida
 e tuot il muond ais bun.

Parabla

Suainter Isabella Kaiser

Da cour els as unittan,
ingün nu savaiva - per bön!
E cur cha els murittan,
flurit la flur da la sön.
Ad *ell'*ün portet al sunteri
ün di da grand aspet,
mo que füt per tuots ün misteri,
ingio ch'*el* al pos as mettet.

Giò'l plan reposaiva ella,
las stailas guardaivan pro;
prüit 'na manzina bella
dandettamaing suringìò.
Qua prüit la medemm'ura
ot vi dla costa dal grip
ün oter ramin cun premura
our d'foss'incuntschainta, sül stip.

Dals rams d'vantettan rampinas
chi giaivan lur via girand,
imagnas sulvadas e finas,
a l'aigna brama sieuand.
S' strozchaivan tras grippa e s-chaglia,
tras dschett'e chalur da stà,
s'rampchettan sur vit e frus-chaglia,
lur via nun han mai sbaglià.

Las duos manzinas varsiadas
s'chattettan da s-chür-s-chürantà.
Qua sun duos rösas sulvadas
sdasdadas la prüma jà.
Riand guarda pro la glüna,
ed in quel istess mumaint
duos ormas salüdan d'furtüna
dal cour d'üna flur, riaint.

Cuort ais il mai

Giò'n üert sta ün röser;
 eu quai nu poss incler,
 el ais in grand vigur,
 mo sainza flur.
 Röser, at sdaisda,
 pür at fa viv!
 Il temp va via,
 ais fügitiv.

O chara matta tü,
 vast be daspera vi,
 nu'm dast gnanc'ün salüd,
 be ün starnüd.
 Nu pensast, chara,
 a mai e tai?
 Il temp va via,
 il bel mais mai.

O sch'eu pudess at dir,
 quant ch'eu per tai languir
 sto cun meis cour chalchè,
 eu füss beà.
 Mo tü nu pensast
 a mai e tai,
 lung'ais la vita,
 cuort ais il mai.

Marietta

Mo guarda la strietta,
 co ch'ella svoula vi!
 'na matta plü adretta
 dalöntsch nu's chatta plü.
 Che corp superb südret,
 da pè a cheu perfet.

Sco'n mail ais la massella,
 sco stail'ils ögls glüschaints,
 risch naira la chavella
 ed alb sco'l floc ils daints,
 sa bocca — tascha pür!
 O, eu sun müt sco'n mür!

E tuot la glied chi guarda,
 schi vezzan a passar,
 e mincha ögl chi arda
 dal gust e van sperar
 e füss beà indret
 d'avair ün pled sulet.

Mo quaista Marietta -
 o, eu sto rier dad ot -
 meis cour bod bod nu spetta -
 ma spusa ais bainbod,
 a mai be ha'lla dit,
 gnanc'orma nun udit.

La conscienza d' Annina

Annina disch cun Jachen:
 tü nun am bütschast plü!
 Il bap nu voul que plü udir,
 eir ma conscienz'as fa sentir,
 e quai voul, ch'ün respecta!

E Jachen, sco adüna
 in tuot obediaint,
 el vain darcho l'otra daman,
 ed in partind la dà'l seis man
 e va darcho a chasa.

Ushè ais passà via
 daplü dad ün mez an,
 el la portaiva mazz da fluors,
 la faiva eir tuottas onuors -
 e giaiv'alur'a chasa.

Finalmaing disch Annina:
 O dà'm ün bütsch darcho,
 il bap nu mangla que savair,
 e ma conscienza sto taschair.
 O Jachen, Jachen, Jachen!

Tü poust t'insalar aint

Be tuotta lunga saira
 am ha'lla schnarrantà,
 ch'eu eira bluord davaira,
 sco füss in tschêl beà.
 udiss sunar las gâs
 dad ün concert divin,
 eu giaiva per las vias
 sco aiver da bun vin.

Ma hoz eir'ella fraida,
 nu'm det gnanc'il bundi.
 O matta, pizzalaida
 prievevus'ais, eu at di!
 Tü fast davo la glüna,
 bod sü e bod ingiò,
 chi fraida rest'adüna,
 avant sco eir davo.

Pür lascha, bella matta,
 tü vainst a t'inrüglar,
 furtüna nu vain fatta
 cun gö e schnarrantar,
 tü stast sül prà dla faira,
 pür tegna ad immaint,
 ed üna bella saira
 at poust insalar aint.

Las ovas chi flueschan

Chanzun populera

Las ovas chi flueschan, quellas stoust baiver,
il vin per te ais memma ferm, quel fo gnir aiver.

Ed hest üna marusa, alur pür tschigna,
la mamma guett'in quaist mumaint in davous pigna.

Ais ün'in quaista stüva, cherischma ais per me,
e sch'eau tschignand nu fatsch incler, schi zap eau
sün sieu pè.

Zapper sül pè, que ais decaint, perche nun ais dad ot.
Ell'ais marusa auncha hoz, ma spusa m'ais bainbod.

Perche nu dessans esser spus, eau l'he uschè gugent,
a te m'impais, mieu dutsch dalet, sch'eir füss dalöntschi
davent.

Pür tschigna tü, ma chera, eau baiv in ta sandet,
nu crider our tieus bels öglins, sch'eau vegn uoss'in cited.

Cur l'oter an flurescha darcho nos alosser,
cò't tegn darcho aint in mieu bratsch e't main aint tiers
l'uter.

Par la scolina

Dialect da Brauégn

1. Nadel

O Nadel, ti nuéz brameda,
vens darcho a'ns allegrer,
a te portas mincha geda
er cun te nos Gesu cher,
igl amei da tots umans,
principelmens digls umfants.

Scha te vens pir da nuéz s-chigra,
schi manèzas te cun kè,
cha igl Senaret parchigra
ent igl priewel te a me.
O ti cher umfant bramo,
o, schi sèjas salido!

2. Stègla digl Orient

Stègla digl Orient
splendogra cler,
igl cler splendurent
am è schi cher
La maludeja
muéssa la veja
fen t'igl umfant divin
a Betlehem.

Ent igl praseppanet
dormas benin,
ent igl tes digr lezet,
umfant divin.
A la te mamma
nun ò otra brama,
cu ch'igl cher Dî at
vîglia benedegr.

3. *La fîglia è crudeda*

La fîglia è crudeda
a vo par tiara ve,
scu sch'ell'anch'ena geda
tar noghs nu turness ple.
Utschîs sper tot las vejas
nu's sent'igl ple chanter,
las bialas maludejas
èn egdas a schiner.

O kè fo melaveta
da vegr tot a svanégr,
scu scha angina spranza
nu féss'igl ple da vegr.
Però ve'd prumavegra
retuorna tot darcho
ad ena biala sègra
l'algrezch'è darcho cò.

4. *Igl mes kiz**

Te pir saglia igl mes kiz,
er sch'te vês ampo pi riz*
ch'ev nu ven ple zieva te,
tuornas ben darcho tar me.

Te dês sagls anvé, an no,
sur la sègv zescht ent igl pro,
ch'ev am tmegva bod par te,
te stês se a sbrîzas «mäh»!

«Mäh, mäh, mäh! Do'm igl mes laz!
Fo cha vaza igl mes faz,
aschiglio vzarossas têt,
ch'ev am romp anch'igl cugliéz.»

* kiz = uzöl

* riz = svelt

5. *Utschîins*

Che schivler a che pievler
 è ve lò sot kel frus-cher?
 Kè è cuéss en nîa.
 Ev d'è vêss a sguler ve,
 oss ste salda a tarle,
 schi pans vegr igl lâa.

Lò la mamma se'gl romet
 stat cun temma, ev scumet,
 a cun grond'anguéscha.
 Ella less cu'gls ses vermins
 paschanter igls ses pittins.
 Plan! La romma scruéscha!

Chera silvia* se'gl tes rom,
 nogs pan vegr, co chi an fom,
 nogs nu't fan anguetta.
 Chant'alogra kista sted
 dad algrezch'a liberted
 la te chanzonetta.

* silvia = Grasmücke

Duos prouas d' umur

Dialect da Brauégn

1. Igl indispensabel

Suainter W. Busch

L'era prop'indispensabel!
 Schi scuntregva anziche
 par igl ben dla sê vischnancha,
 l'era cò! Ma glièz! Schi che!

Fêsta gronda, chant u music,
 garas, cuorsas da chavagl,
 proua da skitta, Beckerelli,
 senza el féss sto en sbagli.

Senza el nu's fo'gl anguétta,
 senza el anguét nu vo.
 Ier, ch'el è gnî mess an tiara,
 bencumal! el era cò.

2. *Münchhausen*

Ev nun è temma dad angin,
 ni d'en liun ni d'en diavlin!
 Tarle, che chi m'è capito:
 Ier vègvi ampuet giattino
 culla mê donna — par anguet!
 Ziev'en'uriala dèja zét:
 Ev son anfex, ossa fo bun,
 ev ven a chatscha digl liun!

Apena or ent igl desert,
 schi vezi schon a gnegr ben spert
 en armentun scu en bogvatsch
 direct vers me — che armentatsch!
 cun ena bocha scu en fner
 ad ancha bglier pi grond ierler.
 Ma anz cha'l vègv'am maglio se,
 m'ampenzi: Oss pir spèzza te!
 Fatsch ent la muéngi'an en mument
 a chatsch'igl puégn dla bocha ent
 fen entasom, anfen davos,
 avant nu vègvi angin pos.

a tschif la coua cun bun cor
 a tigr dla bocha no ad or,
 uschè - nu dsche cha sèja stuorn! -
 ch'igl liun era zescht vogt antuorn,
 igl peg-l a'gls îgls eran dadens,
 dador la bîglia, boch'a dents.
 Oss nu'm fadschegv'el ple anguét,
 ad ev d'è pglïo igl mes schluppet
 par egr a chesa - son er î -
 ma oss la donna ò taschî!

Ma chi chi forza nu less crègr,
 ch'el zèj'an Africa a vègr,
 lò, bi davos igl prem frus-cher,
 po'l kè liun anch oz chatter.

Rav. Dr. Jon Luzzi

Per seis 91. anniversari 8. 3. 1947

Darcho vain quel festin,
 ch'ün an as accumulëscha,
 l'inter pajais ladin
 cun Tai quel celebrescha,
 s'regorda da Teis fats,
 dl'onur cha l'hast rendüda,
 e tuots chi At sun grats
 d'Ti'ouvra accumulida.

Uoss stast sü'l balcun tort,
 sün sopcha elevada;
 Teis sguard e Teis algord
 van sur Ta val amada,
 mo amo löntsch surour,
 quant löntsch cha muond s'extenda,
 e tuot chi hoz da cour
 onur e grazch'At renda.

O, possast Tü giodair
 l'algrezcha autumnila
 sün Teis prüv'à Belvair!

Giodair quella furtüna,
 cha be il merit po avair!

Que At giavüscha hoz ed adüna
 il muond inter e Ti'Engiadina.

Jachen Luzzi

† 8. 10. 1949

Ed uossa ta penn'ais crudada
 dandettamaing our da man,
 l'intera rumantscha raspada
 t'cumplandscha, tü nöbel uman.
 In quaista vita terraina
 tü aint nu pigliaivast grand lö,
 però tia rima seraina,
 quell'eira plain cour e plain fö.

Tü giaivast cul paur sülla prada
 e culs uffants a josslar,
 chi eira in chas'u per strada,
 teis pövelet t'eira char.
 E tü l'hast servi cun benigna
 sancziun da tuot lur agir
 culs früts da ta musa divina
 chi mai nu gnaran a spassir.

Sch'eir pitschen teis lö ans paraiva,
 listess aint in quel hast miss bler,
 mo'l sen modest nu spettaiva

grand lod u elogi inter.
 Pür cur cha ta foss'as serraiva,
 indret nus savain da't incler.

Guelf Juvalta

† 3. 5. 1955

Tü eirast ün larsch!
Las rischs eiran fop illa terra,
ni vent, ni desditta, ni guerra
pudettan tschuncher tia vetta -
uoss'est tü crudo dla sajetta.
Tü eirast ün larsch!

Tü giaivast tieu pass.
Las sendas savaivast tü tuottas
tres gods e tres vals e sur muottas.
Taunt sgür eir'eir tia sentenza,
condida da vaira clemenza,
tieu pass eira schlass.

Tü daivast tieu pled,
quel eira scu sencha doctrina;
discordia, duzand sa chaplina,
s'stendschaiva fingio sün la via.
Tieu spiert eira plain armonia,
el eira vardet.

Dr. Gion Ruduolf Mohr

† 12. 2. 1956

O char Gion Ruduolf, tü'ns eirast manglà,
tü bler massa bod est passà da quia!
Ta granda forza ed energîa
blers duns da valor ans avess regalà.

Tü eirast 'na pozza, ingio ch'ün t'mettaiva,
a Berna, a Cuaira at hast comprovà,
nos char rumantsch hast tü cultivà,
ün vast champ da scienza teis spiert dominaiva.

Ingotta nun eira be finta pro tai,
dal cour at gniva la forza vitala,
e tü persvadaivast güsta per quai.

Cha sur tuotta scienz'ais amo la morala,
quai hast mussà, char ami, eir a mai.
La forza dal cour, quai ais que chi vala.

Giachen Conrad

† 21. 1. 1956

Il priewel eira grand per la barchetta,
tuot daiv'a döss, las uondas ed il vent,
il stumpel eira ferm e veement,
per persa già as daiva la povretta.

Qua gnit il salvamaint, qua gnittast tü,
e cun persvasiun ed energîa,
cun sgüra mer'hast miss ad ir la Lia,
navruotta nu darà mâ bricha plü.

La Lia ais ti'ouvra, la Rumantscha,
per quella saimper t'hast sacrificà
e pisserà, cha noss'amur nu rantscha.

Che nöbel merit hast tü aquistà!
E'l pövel tuot, chi la favella tschantscha
da noss babuns, adüna at sa grà.